

Možnosti ochrany zamestnanca v prípade konania žiaka pri zachytení, spracúvaní a zverejňovaní podobizní alebo obrazových snímok bez súhlasu dotknutých osôb

Základná škola s materskou školou Nová Doba 482 Nižná
Nová Doba 482 Nižná, 02743
IČO: 37810120

Vypracoval: Dost'bolo.sk, s.r.o.
Člen skupiny Osobnyudaj.sk
DUETT Business Residence
Námestie osloboditeľov 3/A
040 01 Košice

Článok I.

Úvodné ustanovenie

1. V prípade, ak žiak alebo žiaci zachytia, spracúvajú a zverejňujú podobizne a/alebo obrazové snímky bez súhlasu dotknutých osôb (zamestnancov) je možné konanie predmetné konanie žiaka/žiacov je možné charakterizovať a následne aj posudzovať z viacerých strán, resp. právnych oblastí.

2. Konanie žiakov môže byť:
  - a) v rozpore so školským zákonom, resp. školským poriadkom,
  - b) v rozpore so všeobecným nariadením o ochrane údajov „GDPR“,
  - c) spôsobilé vytvoriť zásah do osobnostných práv fyzickej osoby v zmysle občianskeho zákonníka,
  - d) spôsobilé naplniť skutkovú podstatu niektorých priestupkov,
  - e) spôsobilé naplniť skutkovú podstatu niektorých trestných činov.

3. V závislosti od jednotlivých posúdení môžeme vychádzať aj z možných následkov, resp. prostriedkov nápravy a konzekvencie osôb (žiacov), ktorých konanie môžeme označiť ako protiprávne.

Článok II.

Konanie v rozpore so školským zákonom alebo disciplinárnym (školským) poriadkom školy

1. V zmysle § 144 školského zákona, dieťa alebo žiak je povinný:
  - a) neobmedzovať svojím konaním práva ostatných osôb zúčastňujúcich sa výchovy a vzdelávania,
  - b) dodržiavať školský poriadok školy a ďalšie vnútorné predpisy školy alebo školského zariadenia,
  - c) chrániť pred poškodením majetok školy alebo školského zariadenia a majetok, ktorý škola alebo školské zariadenie využíva na výchovu a vzdelávanie,
  - d) chrániť pred poškodením edukačné publikácie, ktoré im boli bezplatne zapožičané,
  - e) pravidelne sa zúčastňovať na výchove a vzdelávaní a riadne sa vzdelávať, ak tento zákon neustanovuje inak,

- f) konať tak, aby neohrozoval svoje zdravie a bezpečnosť, ako aj zdravie a bezpečnosť ďalších osôb zúčastňujúcich sa na výchove a vzdelávaní,
  - g) ctiť si ľudskú dôstojnosť svojich spolužiakov a zamestnancov školy alebo školského zariadenia,
  - h) rešpektovať pokyny zamestnancov školy alebo školského zariadenia, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, vnútornými predpismi školy a dobrými mravmi.
2. Za takéto porušenie môže škola udeliť žiakovi sankciu, akou je napríklad napomenutie, pokarhanie, prípadne zhoršená známka zo správania, v krajnom prípade podmienené, alebo úplné vylúčenie zo školy.
  3. Voľba týchto prostriedkov závisí od konkrétneho porušenia, ako aj konkrétneho školského poriadku, ktorý škola prijala.

Článok III.

Konanie v rozpore so všeobecným nariadením o ochrane údajov „GDPR“

1. Na akékoľvek spracúvanie osobných údajov dotknutej osoby je potrebné disponovať tzv. právnym základom. Prevádzkovateľom (osoba, ktorá vymedzí účel a prostriedky spracúvania osobných údajov) môže byť v zmysle GDPR aj fyzická osoba. V tomto prípade by ako prevádzkovateľ mohol byť určený konkrétny žiak.
2. Pri spracúvaní osobných údajov zamestnancov v podobe vyhotovovania fotografií, resp. videí a ich následného upravovania a zverejňovania musí prevádzkovateľ disponovať súhlasom dotknutej osoby (zamestnanca).
3. Dotknutá osoba, ktorá sa domnieva, že dochádza k neoprávnenému spracúvaniu jej osobných údajov alebo došlo k zneužitiu jej osobných údajov, môže podať na Úrade pre ochranu osobných údajov Slovenskej republiky návrh na začatie konania o ochrane osobných údajov.

4. Návrh na začatie konania možno podať písomne, osobne ústnou formou do zápisnice, elektronickými prostriedkami, pričom musí byť podpísaný zaručeným elektronickým podpisom, telegraficky alebo telefaxom, ktorý však treba písomne alebo ústne do zápisnice doplniť najneskôr do 3 dní. Predmetný návrh musí v zmysle ustanovenia § 100 ods. 3 Zákona obsahovať:
  - a) meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu a podpis navrhovateľa;
  - b) označenie toho, proti komu návrh smeruje; názov alebo meno a priezvisko, sídlo alebo trvalý pobyt, prípadne právnu formu a identifikačné číslo;
  - c) predmet návrhu s označením, ktoré práva sa podľa tvrdenia navrhovateľa pri spracúvaní osobných údajov porušili;
  - d) dôkazy na podporu tvrdení uvedených v návrhu;
  - e) kópiu listiny preukazujúcej uplatnenie práva podľa § 28 Zákona, ak sa takéto právo mohlo uplatniť, alebo uvedenie dôvodov hodných osobitného zreteľa;
5. Úrad následne rozhodne o návrhu navrhovateľa v lehote do 60 dní odo dňa začatia konania. V odôvodnených prípadoch môže Úrad túto lehotu primerane predĺžiť, najviac však o 6 mesiacov. O predĺžení lehoty Úrad písomne informuje účastníkov konania. Vzor návrhu na začatie konania o ochrane osobných údajov je možné nájsť na webovom sídle Úradu – www.uoou.sk.
6. Pokiaľ dozorný orgán skonštatuje porušenie práv dotknutej osoby, môže prevádzkovateľovi udeliť vysokú pokutu.

Článok IV.

Konanie spôsobilé vytvoriť zásah do osobnostných práv fyzickej osoby v zmysle občianskeho zákonníka

1. Občiansky zákonník v § 12 ods. 1 taxatívne vypočítava prejavy osobnej povahy: *„Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy sa smú vyhotoviť alebo použiť len s jej privolením.“*
2. Ide o prejavy, alebo ich mechanické zachytenie na hmotnom substráte ktoré sa týkajú tej ktorej fyzickej osoby, slúžia výlučne jej osobným potrebám a nie sú určené verejnosti. Podľa

ustanovenia § 12 OZ, prejavmi osobnej povahy sú: písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a zvukové záznamy. Takéto prejavy osobnej povahy sa môžu použiť len so súhlasom fyzickej osoby.

3. Občianskoprávna ochrana osobnosti je založená na objektívnej zodpovednosti. Na vznik zodpovednosti teda nie je potrebné zavinenie toho, kto neoprávnený zásah do osobnostného práva vykonal. Ak teda niekto prostredníctvom sociálnych sietí vykoná zásah do osobnosti iného, nebude sa môcť obhajovať tým, že tak urobil neúmyselne, resp. z nebanlivosti.
4. Prostriedky, ktoré môže fyzická osoba k svojej ochrane využiť, sú príkladmo uvedené v § 13 OZ:
  - a) Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.
  - b) Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
  - c) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.
5. Ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka zakotvuje prostriedky občianskoprávnej ochrany pre prípad neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby. Tieto právne prostriedky ochrany je možné využiť aj pri zásahoch do osobnosti prostredníctvom sociálnych sietí. V procesnoprávnej sfére nadobúdajú podobu občianskoprávných žalôb:
  - a) Upustenie od neoprávneného zásahu – žaloba zdržovacia – negatívna
  - b) Odstránenie nepriaznivých následkov neoprávnených zásahov, resp. protiprávneho stavu – žaloba odstraňovacia,
  - c) Poskytnutie primeraného zadosťučinenia - žaloba satisfakčná
6. Z uvedeného výpočtu je zrejmé, že ide o občianskoprávne prostriedky pomerne rôznorodého charakteru. Je však nutné zdôrazniť, že využiť negatívnu žalobu je možné len za situácie, kedy zásah alebo ohrozenie práva ešte trvá, alebo je tu hrozba opakovania takéhoto zásahu, napr. pokiaľ by určitá fotomontáž bola stále dostupná k zhliadnutiu prostredníctvom sociálnych sietí.

7. O upustení od neoprávneného zásahu nemožno hovoriť v situácií, kde išlo o jednorazový dokonaný zásah, napr. urazenie osoby prostredníctvom súkromnej - chatovej korešpondencie na sociálnej sieti.
8. Pokiaľ došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti, má fyzická osoba právo na primerané zadosťučinenie. Zákon však explicitne neuvádza čo by týmto zadosťučinením mohlo byť. V zásade však rozlišujeme zadosťučinenie nepeňažné a peňažné. Zákon stanovuje iba jedinú podmienku, a to, že musí byť primerané. Otázka primeranosti v sebe zahŕňa množstvo aspektov a líši sa v každom konkrétnom prípade, čo môže byť v kontexte so zásahmi do osobnosti prostredníctvom sociálnych sietí ešte viac komplikované.

Článok V.

Nepeňažné zadosťučinenie (morálna satisfakcia)

1. Cieľom tejto formy zadosťučinenia je účinné vyvážiť a zmierniť nepriaznivé následky neoprávneného zásahu/zásahov. V prípadoch nepeňažnej formy zadosťučinenia, podľa doterajších poznatkov a predovšetkým skúsenosti súdnej praxe prichádzajú do úvahy napr. ospravedlnenie, odvolanie výroku v určitom kolektíve, verejné ospravedlnenie napr. v rozhlase a pod. V kontexte so sociálnymi sieťami by k morálnej satisfakcii mohlo dôjsť uverejnením pravdivého, resp. ospravedlňujúceho výroku. Ako formu morálnej satisfakcie nemožno vylúčiť ani konštatovanie výroku súdneho rozhodnutia, že došlo k porušeniu osobnostných práv podľa § 11 a nasl. OZ, prípadne uverejnenie takéhoto výroku súdneho rozhodnutia na náklady žalovaného v novinách, rozhlase alebo v televízii.

Článok VI.

Peňažné zadosťučinenie

1. Ak by sa vzhľadom na ustanovenie § 13 ods. 2 OZ nejavilo postačujúce nepeňažné zadosťučinenie či už preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, alebo

jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je určenie vzťahu medzi mierou ujmy na hodnotách ľudskej osobnosti a konkrétnym finančným vyjadrením náhrady takejto ujmy; vždy ide o právny nástroj, ktorého úlohou je zabezpečiť rešpektovanie a ochranu osobnosti fyzickej osoby. Zadosťučinenie v peňažnej forme u fyzických osôb teda plní len podpornú funkciu, čo znamená, že nastupuje až vtedy, keď sa ukáže, že morálna satisfakcia je nepostačujúca. Ak by bol primárny spôsob zadosťučinenia v dobe rozhodovania súdu natoľko oslabený, že by už nedokázal plniť svoju funkciu, je povinnosťou súdu tým starostlivejšie rozmýšľať o priznaní finančného zadosťučinenia.

2. Z tohto ustanovenia taktiež nemožno vylúčiť ani situáciu, kedy by obe formy zadosťučinenia, teda tak morálne zadosťučinenie ako aj peňažné zadosťučinenie, za splnenia potrebných podmienok mohli byť kumulované popri sebe. Mohla by teda nastať situácia, kedy by sa zodpovedná osoba ospravedlnila prostredníctvom sociálnej siete, ale napriek tomu by poškodenej osobe poskytla aj peňažné plnenie. Okrem uvedených prostriedkov súdnej ochrany, je možné použiť aj všeobecné prostriedky občianskoprávnej ochrany osobnostných práv. Jedná sa predovšetkým o ochranu prostredníctvom svojpomoci podľa § 6 OZ a tiež ochranu poskytovanú treťou osobou podľa § 417 a 418 OZ.

Článok VII.

Aktívna legitímácia – určenie osoby, ktorá sa môže domáhať ochrany

1. Aktívna legitímácia pri ochrane porušeného osobnostného práva patrí predovšetkým dotknutému subjektu osobnostného práva. Ide teda o osobu, do ktorej osobnosti bolo prostredníctvom sociálnych sietí zasiahnuté.

Článok VIII.

Konanie spôsobilé naplniť skutkovú podstatu priestupku

1. Zákon o priestupkoch pojem ohováranie nepozná, takéto konanie však môže byť posúdené podľa § 49 ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu, ktorého sa ohovárajúci

dopustí, ak inému ublíži na cti tým, že ho urazí alebo vydá na posmech. Za takýto priestupok je možné udeliť pokutu do výšky 33 eur.

Článok IX.

Konanie spôsobilé naplniť skutkovú podstatu trestného činu

1. Ak by zásah do osobnosti jedinca bol natoľko závažný, že ochrana poskytovaná normami občianskeho práva by sa nejavila dostatočne efektívna, je na zvážení pristúpenie aj k ochrane poskytovanej normami trestného práva a teda aj orgánmi činnými v trestnom konaní.
2. V júli 2021 vznikol na území Slovenskej republiky nový nástroj na boj proti kyberšikane. Novelou Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. bol v ust. § 360b legislatívne vymedzený trestný čin Nebezpečného elektronického obťažovania (kyberšikana). V zmysle Trestného zákona tak môže dotknutá osoba využiť aj ochranu poskytovanú normami Trestného zákona:

(1) Kto úmyselne prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, počítačového systému alebo počítačovej siete podstatným spôsobom zhorší kvalitu života iného tým, že:

- a) ho dlhodobo ponižuje, zastráša, neoprávnene koná v jeho mene alebo dlhodobo inak obťažuje, alebo*
- b) neoprávnene zverejní alebo sprístupní tretej osobe obrazový, zvukový alebo obrazovo-zvukový záznam jeho prejavu osobnej povahy získaný s jeho súhlasom, spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť alebo privodiť mu inú vážnu ujmu na právach, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.*

Odňatím slobody na jeden rok až štyri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na chránenej osobe, alebo*
- b) z osobitného motívu.*

V tejto súvislosti dávame do pozornosti, že pedagogickí a odborní zamestnanci majú v súvislosti s výkonom pedagogickej, resp. odbornej činnosti postavenie chránenej osoby v zmysle Trestného zákona.

Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) *a spôsobí ním značnú škodu,*
- b) *s úmyslom získať pre seba alebo iného značný prospech, alebo*
- c) *hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený.*

3. Ako uvádza dôvodová správa k zákonu č. 236/2021 Z. z. kybernetické obťažovanie, či šikana, sa realizuje sa najmä zasielaním správ elektronickej komunikácie (emailov), sms správ, zverejňovaním videí, záberov (fotografií), informácií a údajov na internete, s cieľom obťažovať alebo ubližovať druhej osobe.

4. Na to, aby bol spáchaný trestný čin nebezpečného elektronickeho obťažovania podľa ustanovenia § 360b ods. 1 písm. a) musia byť naplnené tieto znaky a podmienky:

- a) páchatel' musí konať úmyselne – Páchatel' koná úmyselne vtedy, ak chce spôsobiť následok predpokladaný Trestným zákonom, pričom ho spôsobí konaním uvedeným v skutkovej podstate daného trestného činu. Páchatel' teda vedome a cielene iného ponižuje, uráža, zastráša alebo inak obťažuje prostredníctvom elektronickej komunikácie, pričom páchatel' takto koná dlhodobo a chce spôsobiť následok – zhoršenie kvality života poškodenej osoby.

Úmyselné konanie je jednou z foriem zavinenia – vnútorného vzťahu páchatel'a k trestnému činu, pričom v prípade úmyslu páchatel' vie, že koná protiprávne a napriek tomu chce konať spôsobom opísaným v skutkovej podstate trestného činu (v tomto prípade dlhodobo zhoršovať kvalitu života iného konkrétnym spôsobom vymenovaným v skutkovej podstate).

- b) páchatel' musí konať prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, počítačového systému alebo počítačovej siete – Trestný čin nebezpečného elektronickeho obťažovania musí byť spáchaný konkrétnymi prostriedkami – telefón, tablet, počítač, notebook. Protiprávna činnosť je teda páchaná v digitálnom priestore, a nie osobne.

- c) páchatel' musí svojím konaním podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu života iného – Následkom konania páchatel'a musí dôjsť k podstatnému zhoršeniu kvality života

poškodenej osoby. Trestným právom sa budú postihovať iba najnebezpečnejšie prípady kybernetickej šikany. Znak skutkovej podstaty trestného činu „podstatné zhoršenie kvality života“ nachádzame aj pri trestnom čine nebezpečného prenasledovania (tzv. stalking), preto možno vychádzať pri interpretácii skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného elektronického obťažovania aj z právnych názorov a súdnej praxe týkajúcej sa stalkingu (pokiaľ ide o uvedený znak).

5. Podstatné zhoršenie kvality života spočíva v takom obmedzení doterajšieho života poškodeného, ku ktorému dôjde proti jeho vôli nežiaducimi zásahmi páchatel'a do osobnej, rodinnej, ale i profesijnej sféry života poškodeného, pričom môže ísť najčastejšie o obmedzenia v rovine záujmovej, kultúrnej, športovej a pod. Rozhodujúcim pritom bude i v týchto súvislostiach vždy hľadisko subjektívne pociťovanej ujmy poškodeného, aj keď určitým spôsobom objektivizované, teda nikdy hodnotenie podľa akéhosi priemerného obvyklého spôsobu života poškodeného. Z praxe je možné uviesť prípad, kedy poškodená osoba bola opakovane nútená meniť svoje telefónne číslo, aby sa tak vyhla nežiaducim atakom páchatel'a, následne bola nútená zmeniť i svoje zamestnanie, pričom konanie páchatel'a gradovalo až do takej miery, že poškodená bola prinútená vyhľadať psychologickú pomoc. Súhrnne preto možno uviesť, že v prípade podstatného zhoršenia kvality života na strane poškodeného, sa vyžaduje také konanie páchatel'a, ktoré je reálne spôsobilé zmeniť zaužívaný spôsob života poškodeného.
6. Dotknutá osoba má teda možnosť podať trestné oznámenie v súvislosti s podozrením na spáchanie trestného činu nebezpečného elektronického obťažovania.

Článok X.

Ohováranie ako trestný čin

1. V trestnoprávnej rovine je možné využiť aj § 373 Trestného zákona. Podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona kto o inom oznámi nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, poškodiť ho v zamestnaní, v podnikaní, narušiť jeho rodinné vzťahy alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky. V zmysle § 373 ods. 2 odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1
  - a) a spôsobí ním značnú škodu,

- b) z osobitného motívu,
- c) verejne, alebo
- d) v podnikaní závažnejším spôsobom konania.

Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) a spôsobí inému stratu zamestnania, úpadok podniku alebo rozvod manželstva.

2. Dotknutá osoba má teda možnosť podať trestné oznámenie v súvislosti s podozrením na spáchanie trestného činu ohovárania.